

Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2011/12:145 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011.

Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlas också två motioner från den allmänna motions tiden 2012.

Utskottet avstyrker motionerna och föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden	5
Skrivelsen	5
Motioner från allmänna motionstiden 2012	9
Tidigare behandling	9
Utskottets ställningstagande	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Skrivelsen	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So376 av Anders Ahlgren (C) och

2012/13:So451 av Anna Steele (FP) samt

lägger skrivelse 2011/12:145 till handlingarna.

Stockholm den 23 oktober 2012

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Rickard Nordin (C), Agneta Luttröpp (MP), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Henrik Ripa (M), Meeri Wasberg (S) och Roland Utbult (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens skrivelse 2011/12:145 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011.

Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlas två motioner från den allmänna motionstiden 2012.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för förvaltningen av Allmänna arvsfonden och en redovisning av hur Arvsfondsdelegationen fördelade medel under 2011. Vidare redogör regeringen för sin bedömning av Arvsfondsdelegationens utveckling och verksamhet och analyserar fördelningen av stöd inom de olika verksamhetsområdena. Slutligen anger man sådana områden som enligt regeringens mening bör prioriteras vid kommande fördelningar av stöd ur Allmänna arvsfonden.

Utskottets överväganden

Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden. Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:145 till handlingarna.

Skrivelsen

Inledning

Allmänna arvsfonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Närmare bestämmelser om Allmänna arvsfonden finns i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Arvsfondsdelegationen, som är en fristående s.k. nämndmyndighet, beslutar om fördelningen av stöd ur Allmänna arvsfonden. Delegationen ska ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av beviljade stöd samt informera allmänheten om arvsfondens ändamål och fondmedlens användningsområde. Den personal som handlägger ansökningar och är föredragande i Arvsfondsdelegationen är sedan den 1 januari 2010 samlad i ett kansli inom Kammarkollegiet, från att tidigare ha varit organiserad inom Regeringskansliet.

Regeringen redovisar årligen förvaltningen av fonden och fördelningen av stöd ur fonden till riksdagen. Regeringen anger även inriktning och prioriteringar för delegationens verksamhet.

Allmänna arvsfondens förvaltning

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. Fondens bokförda värde uppgick den 31 december 2011 till 3 148 miljoner kronor och marknadsvärdet till 4 927 miljoner kronor. Fondens tillgångar är placerade i andelar i Kammarkollegiets aktie-, aktieindex- och räntekonsortier. Den 1 januari 2012 trädde ändringar i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden i kraft. I huvudsak innebär ändringarna att fonddelegationen, som är ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet, får i uppdrag att besluta om placeringsinriktning och strategiska frågor för förvaltningen av Allmänna arvsfondens kapital.

Under året har fonden tillförts 713,8 (722,3¹) miljoner kronor från influtna arvsmedel och avkastning från kapitalförvaltningen. Utbetalningar av stöd för att främja de olika ändamålen och för administrationen av fonden har gjorts med 481,2 (508²) miljoner kronor.

Fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden

Stöd ur Allmänna arvsfonden ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för fondens tre målgrupper: barn, ungdomar och personer med funktionshinder. I första hand ska stöd ur fonden ges till verksamheter som är nyskapande och utvecklande. Stöd beviljas som regel till organisationer som bedriver ideell verksamhet, dock kan en offentlig huvudman beviljas stöd för utvecklingsverksamhet om det finns särskilda skäl. Organisationer som bedriver ideell verksamhet kan även få stöd till anläggningar, lokaler och utrustning, om det bedöms som särskilt angeläget.

Under året har 469 miljoner kronor fördelats till olika projekt efter beslut av Arvsfondsdelegationen.

Nästan 60 procent, 269 miljoner kronor, av de medel som beslutades under 2011 fördelades till lokala och regionala projekt. Det är en högre andel jämfört med de senaste åren. Resterande medel fördelades till nationella projekt. Två tredjedelar, 286 stycken, av de beviljade projekten är av lokal eller regional natur, medan resterande 140 projekt är nationella.

Av skrivelsen framgår att knappt 390 miljoner kronor av de beslutade medlen har gått till projekt inom de områden som regeringen har prioriterat. Det motsvarar 83 procent av de medel som Arvsfondsdelegationen beslutade om under 2011. Sett till antalet låg 354 av de projekt som beslutades under året inom de prioriterade områdena. Det motsvarar 83 procent av årets beviljade projekt.

Under 2011 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelningen av drygt 100 miljoner kronor till verksamhet för barn under tolv år. Det innebär en ökning med ca 16 miljoner kronor jämfört med föregående år, vilket motsvarar 19 procent. Under året beviljades bidrag till sammanlagt 105 projekt till förmån för barn under tolv år, vilket innebär en ökning med 19 projekt jämfört med föregående år.

Sammanlagt beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelningen av drygt 228 miljoner kronor till projekt för och av ungdomar i åldern 12–25 år. Jämfört med föregående år innebär det en ökning med drygt 17 miljoner kronor eller 8 procent. Antalet projekt ökade med två stycken mellan 2010 och 2011, från 204 till 206.

Arvsfondsdelegationen beslutade om fördelningen av drygt 140 miljoner kronor till verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Det är en ökning med ca 1 miljon kronor jämfört med föregående år. Antalet projekt minskade från 125 till 115 stycken.

¹ Avser 2010.

² Avser 2010.

Under 2011 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av lokalstöd på 44,2 miljoner kronor, fördelat på 30 projekt. År 2005 ändrades praxis, vilket har lett till att stödformen har haft en markant positiv utveckling.

Sedan 2006 utser och prisbelönar Arvsfondsdelegationen årligen ett eller flera avslutade, särskilt framstående projekt som förutom att de är långsiktiga och nyskapande lyckas bra när det gäller att engagera och aktivera flera som kommer i kontakt med verksamheten. Projekten utses till årets Guldkorn. I kategorin barn utsågs projektet Föräldrar på lika villkor, i kategorin ungdom projektet Jag vill inte leva detta livet, i kategorin personer med funktionsnedsättning projektet De glömda barnen och i kategorin lokalstöd projektet Allaktivitetshus i Kalix.

Arvsfondsdelegationen kan avsätta medel från Allmänna arvsfonden för ett visst ändamål under en viss tid genom en s.k. särskild satsning. Delegationen beslutade 2008 att genomföra två nya särskilda satsningar inom området barns och ungdomars inflytande och delaktighet under åren 2009 till 2012: satsningarna Fördel barn och Vi deltar. Under 2011 fördelades nästan 115 miljoner kronor på totalt 112 projekt inom ramen för de särskilda satsningarna, jämfört med drygt 85 miljoner kronor till totalt 87 projekt året innan.

Kommunikation, uppföljning, utvärdering och erfarenhetsspridning

Arvsfondsdelegationen använder i större utsträckning än tidigare digitala kanaler för den externa kommunikationen. Arvsfondsdelegationens verksamhet för 2010 redovisades t.ex. i en digital verksamhetsberättelse.

I Arvsfondsdelegationens uppgifter ingår att ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av stödet. Organisationer och föreningar som beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden ska efter varje avslutat projektår redovisa projektet.

Från och med 2008 gör kansliet en särskild uppföljning av vilka projekt som riktar sig till enbart män respektive kvinnor och antalet projekt som har manliga respektive kvinnliga projektledare. I de projekt som slutredovisades under 2011 var närmare 63 procent av projektledarna kvinnor.

Tre utvärderingar som omfattar sammanlagt 139 projekt avslutades 2011. Under 2011 påbörjades fem nya tematiska utvärderingar som omfattade 325 projekt: projekt om utvecklingsstörning inom områdena kultur, information och stöd, projekt om unga och kriminalitet och projekt om socialt företagande.

Arvsfondsdelegationen informerar löpande och på olika sätt om sin verksamhet och om projekten. Målet för Arvsfondsdelegationens arbete med erfarenhetsspridning är att sprida resultaten till i första hand organisationer som bedriver ideell verksamhet för att de ska kunna ta till sig och börja använda nya metoder och modeller.

Regeringens bedömning av Arvsfondsdelegationens verksamhet och utveckling

Regeringen konstaterar att Arvsfondsdelegationen under 2011 fördelade 469 miljoner kronor till projekt efter ansökan till Arvsfondsdelegationen. Det är den näst största summan som fördelats inom ramen för verksamheten i Allmänna arvsfondens historia och 35 miljoner kronor mer än under 2010. Att den totala summan fördelade medel steg under 2011 bedöms delvis bero på att den generella kvaliteten på inkomna/bedömda ansökningar förbättrats, samt att Arvsfondsdelegationens kanslis organisation stabiliserats under året, efter att under 2010 ha varit föremål för flera organisatoriska förändringar som sannolikt påverkade resultatet.

Enligt regeringen har stödet fördelats på ett väl genomfört sätt i enlighet med fondens ändamål och inom ramen för de områden som regeringen har prioriterat.

Regeringen ser positivt på det arbete som har inletts av Arvsfondsdelegationens kansli med att förbättra och säkra kvaliteten i arbetet, och ser det som angeläget att detta arbete fortsätter.

Regeringen ser också positivt på att Arvsfondsdelegationen under de senaste åren har haft särskilda satsningar på barns och ungdomars delaktighet och inflytande m.m. Det är särskilt glädjande att de beviljade medlen till projekt till förmån för barn har ökat till ett belopp som är det högsta någonsin. Regeringen understryker att det är angeläget att man även fortsättningsvis strävar efter att upprätthålla en hög medelstilldelning till målgruppen.

Regeringen anser att man bör överväga informationsinsatser för att ytterligare öka kännedomen om Allmänna arvsfonden.

Regeringen ser positivt på årets ökning av beviljade medel till lokalstödsprojekt och på den satsning på detta område som nyligen har lanserats, liksom på att Arvsfondsdelegationen planerar att fr.o.m. 2013 genomföra en särskild satsning med fokus på personer med funktionsnedsättning.

Inriktning och prioriterade områden för stöd ur Allmänna arvsfonden fr.o.m. 2011

Regeringen har identifierat åtta områden som bör prioriteras vid Arvsfondsdelegationens medelsfördelning. Dessa områden är projekt som syftar till att

- stärka barnets rättigheter
- öka delaktigheten och stärka demokratin
- förebygga våld, mobbning och trakasserier
- främja ett starkt föräldraskap
- främja psykisk och fysisk hälsa
- öka delaktigheten i kulturlivet
- främja etableringen på arbetsmarknaden
- stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Motioner från allmänna motionstiden 2012

I motion 2012/13:So376 av Anders Ahlgren (C) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av vilka myndigheter som ska fördela arvsfondsmedlen och att fördelningen ska ske på regional nivå.

I motion 2012/13:So451 av Anna Steele (FP) begärs ett tillkännagivande om en vidgning av Allmänna arvsfondens ändamål till att omfatta även stöd till projekt för äldre.

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande om ändringar av Allmänna arvsfondens bestämmelser behandlades av utskottet i betänkande 2009/10:SoU4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008 (skr. 2008/09:125, rskr. 2009/10:22). Utskottet uttalade då följande (s. 8 f., ingen res.):

Utskottet konstaterade i sitt betänkande 2008/09:SoU2 i fråga om ett motionsyrkande om regionalisering av Allmänna arvsfonden [...] att ett av regeringens prioriterade områden utgjordes av en förstärkning av målgruppernas inflytande i samhället på lokal, regional och nationell nivå. Enligt utskottets uppfattning innebar detta att regionala aspekter i olika avseenden redan var föremål för uppmärksamhet. Utskottet avstyrkte med det anförda den motionen i den mån den inte kunde anses tillgodosedd.

I fråga om den nu aktuella motionen om att minst 20 % av de medel som inkommit till Allmänna arvsfonden bör återgå till donatorns hem- eller grannkommuner kan utskottet konstatera att Allmänna arvsfonden även fortsättningsvis ska prioritera de regionala aspekterna och att nästan hälften av de medel som fonden fördelade under 2008 gick till lokala och regionala projekt. Mot bakgrund av det sagda avstyrker utskottet därför motion [...].

Ett motionsyrkande om Allmänna arvsfonden och behovet av stöd till äldreforskning behandlades av utskottet i betänkande 2006/07:SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2005 (skr. 2005/06:175, rskr. 2006/07:60). Utskottet uttalade då följande (s. 8, ingen res.):

Enligt 5 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden har arvsfonden till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Vidare framgår av 6 § samma lag att stöd ur fonden i första hand ska lämnas till verksamhet som är nyskapande och utvecklande. I 7 § stadgas att stöd får lämnas till organisationer som bedriver ideell verksamhet men att stöd inte får lämnas till enskilda personer.

Enligt utskottets uppfattning är de ovan angivna bestämmelserna väl avvägda. Utskottet är således inte för närvarande berett att föreslå att arvsfondens ändamål utvidgas till att omfatta nya målgrupper. Utskottet hyser emellertid förståelse för motionärernas synpunkter och vill i detta sammanhang framhålla att det faktum att arvsfonden bl.a. ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för personer med funktionshinder torde innebära att en del av de frågor som motionärerna

belyser redan omfattas av arvsfondens nuvarande ändamålsbestämelse. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna [...] och [...] i den mån de inte är tillgodosedda.

Utskottets ställningstagande

Enligt lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden har arvsfonden till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder (5 §). Vidare framgår att Arvsfondsdelegationen beslutar om fördelningen av stöd ur arvsfonden och att arvsfondens egendom förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond (8 och 14 §§). Enligt utskottets uppfattning är dessa bestämmelser väl avvägda. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att målgruppen personer med funktionshinder även omfattar vuxna och äldre personer.

Av regeringens redogörelse framgår att nästan 60 procent, 269 miljoner kronor, av de medel som beslutades under 2011 fördelades till lokala och regionala projekt och att två tredjedelar, 286 stycken, av de beviljade projekten är av lokal eller regional natur.

Med det anförda avstyrks motionerna 2012/13:So376 (C) och 2012/13:So451 (FP).

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2011/12:145 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:So376 av Anders Ahlgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av vilka myndigheter som ska fördela arvsfondsmedlen och att fördelningen ska ske på regional nivå.

2012/13:So451 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en vidgning av Allmänna arvsfondens ändamål till att omfatta även stöd till projekt för äldre.